

Adáshiba, operában

Bár idővel Szakonyi Károly pengés komédiája mollyá szelidült, az effajta írniát, gyanítom, csak soká menesztli a közgondolkodás. Egyszerűen azért, mert a jelenleg nem szűnt meg, legfőkébb néhai láza csillapodott. Valamikor ugyanis, hogy gombamód elszaporodtak családok, veszték-bolondultak érte orrvérzésig, járt a készülék, nézték látástól mikulásig, szignáltól szignálig, rosszulnevek szerint még fűtöttek is vele. Persze hogy átalakította, saját képe deformálta a családi szokásokat, társas kapcsolatokat.

Szakonyi darabja ezt az újszerűt családi szertartást, heveny rítust trafálta telibe. Bódogék születésnap vacsorájánál azt sem tudják pontosan, tizenhét éves vagy tizenkilencedik életévét tölti be ünnepélyesen az Imrus. Alighogy kezdődik a krimi, fölúrálják az asztaltól, tévé elé kuporodik a család, sóroromástul, rokkant szomszédostul, s jöhet maga az Úr Jézus Krisztus, valóságosan, művelhet, csodákat, teremthet bort a szifonba, bírhatja járásra a béna Szűcs bácsit, észre sem veszik, csupán a fiatalok. Vanda meg Imrus, akik amúgyis torkig vannak a családi szokások belterjes nehezkeivel, fuszással, jobb pozíciók kikönyökölésével, s szeretnék nekikitörni ebből az akváriumából, melynek modern státusszimbóluma a képernyő, azon is a krimi.

Ismert, mi több, sikeres színpadi művet emelt új minőségbe Szőnyi Erzsébet operája, s ez a körülmény csöppet sem mellékes. Egyfelől szándékosan nehezítette saját esélyét, ám másfelől fölcsabadította lehetőségeit a szöveg és dramaturgiai összefüggések érthetőségének modern operákban hatványozottan jelekedő elvárásából. A nézőnek tudniillik nem az operából kell fölfelelni meglátnia, milyen dialógusok zajlanak a színpadon — bár az se ártana —, minthogy a zenekar fölött daloló-deklamáló énekesek-re nemigen tanácsos rábízni azt, amit a drámaíró színe-szavára mint majdhogyanem kizárólagos közvetítőre testál. Szőnyi kompozíciója mégis fokozottan ügyel a mondható-érthető szövegre; hiszen durva egyszerűsítéssel azt mondhatnánk, *ilusztráció operát írt*. Miként a műfaj *hosszú századi tapasztalat* — a jórészt efelé tendálnak egy színpad-dramái műben *négy kibontott, közzismertített szituációt* terem: újra, megőrizve annak dramaturgiáját immár a zenei eszközök fermsőbbesével. Meszsebb ne menjünk, ilyen *„János” opera Kovács Andor Medéja*, melyet az elmúlt évadban mutattak be Szegeden — a hasonlóság betse nem a muzsika stílusában, karakterében tessék föl, Szőnyi darabját szolidabb poitonalitás erezi át, hanem a fentemlített módszerben. Miként Kovács is föltétlenül tisztelt *Anouilh* szövegét, (eltekintve persze a szükséges rövidítésektől). Szőnyi Erzsébet sem változtat Szakonyi komédiájának faktúráján, annak, mondhatni, egyfajta kottaképe. Arról szól, hogy a televízió belészervült a hétköznapokba, a családtagokat közbömbösítette egymás iránt, csak félmondataik maradnak egymás számára, illetve legfőkébb kétféle tudnak figyelni, magukra meg a tévére, a másokra már nem futja. Elként izgatott, mozaikszerű a zene. Vanda és Emberfi duettjét leszámítva sehol egy hagyományos értelemben vett ária, kettős vagy együttes, zaklott ki-és beleszólások, szemrehányó megjegyzések röpködnek. Mindenki a magáét futja, s Szőnyi jellegzetes motívumokkal, visszatérő zenei mikroelemekkel látja el az

énekeseket. Szerkezetileg mintha két párhuzamos zenekar volna. Egyik az orkeszterben, másik pedig a színpadon. A vokálisok zenekarszerűsítése természetesen igen megnehezíti az énekesek dolgát, zenei intonálásban (úgynevezett támpontot például csak elvívve kapnak az orkeszterből), de szerepeik egészének megformálásában is.

Ezért munkásabb a rendezői feladat, aminek Horváth Zoltán aprólékos műgonddal tesz eleget. Csikós Attila kispolgári ízléstől fülledt ebédőlszobájában sarokba kerül, mégis legfontosabb lakberendezési tárgy a televízió, hiszen aköré szervezi Horváth a játékot. (Szakonyi eredeti intenciója konkrét formájában számúzi a képernyőt, hanem Szőnyi „meghangszereli”, zenei jellemzőkkel látja el a különböző tévéműsorokat is, ennél fogva mellőzhetetlen lesz a készülék valóságosan.) *Vágvölgyi Ilona* jelmezei a figurák életfilozófiájáról is árulkodnak: a Bódog-házaspár például ódivatú, szemben Vanda lenge kontósával vagy Imrus farmerszerkójával. Ahogy a zene expresszív főtornyosulásaira okos nyugvópontok jönnek, aszerint gyorsítja, illetve pihenteti Horváth a színpadi mozgásokat. Látható figyelemmel valamennyiükre — következetesen átgondolt színészviteze precízen zenei indíttatású, már-már bravúros.

Maj magyar opera keresztelő szertartását megillető, a szegedi színház hagyományából kötelező ambíció fűtötte az egész társulat hozzáállását. A mű nyilván kevesebb gondot jelentett a hasonló zenei textusokban járatos *szimfonikusainknak*, kivált, hogy zenekarj anyaga egyébként is könnyebbnek tűnik a színpadiánál. Oda-fünt tudniillik egészen mást kell tenniük a szólistáknak, mint a kosztümös-romantikus operákban. A figurák mozgáskörletét, gesztusrendszert a zene tölti föl árammal — amely zenét egyszer már megírt figurák magatartásformái ihlettek: a kölcsönhatás drámaszerep is operaszerep, következképpen drámajátszás és operajátszás között *intenzívebb* a műfajban általában megszokottnál. *Gyimesi Kálmán* öreguras Bódogja szomjasan örvend a televízióban trisszmániára lett családfo kissezűren kiélvezhető területiális hatalmának. Amolyan elkésett pater familias, akivel szemben *Gortva Irén* remekül elszemélytelenít, lélegzetvételével is bocsánatkérő felesége régen földia. Nem így *Vársányi Mária*, dallammal leginkább megkínált lehetőségét szépen kamatoztató, érzékeny lelkiületű Vanda; s pláne nem *Bárdi Sándor* annyit megcsodált karakterformáló képességéből ismét bemutatott tartó Imrusa. *Réti Csaba* Döncije a már befutott, osztályrészevel beérő, jellegzetesen szemüveges középkader, de *Vajda Júlia* Sacija is oly elégedetten sürgő-forog, kőlevesedik körüle, hogy ketten máris az öreg Bódogék, fiatalabb kiadásban. Emberfi-Egri *László* krisztusi alázatán fojtott reménytelenség surrog át, *Kenesey Gábor* Szűcs ura pedig egy tolvászékével bejáratos kibicként szemezget lopva morzsákat a vacsoraasztal kihült romjaiból.

Cser Miklós jeles alázattal dirigálta a pénteki bemutatott, melynek fogadtatását személyesen köszönték meg függöny előtt a szerzők, Szőnyi Erzsébet és Szakonyi Károly is. Cser okosan tartotta össze a zenekart és a színpadot, tempói, a hangzás arányai arra utalnak, komoly érteke van a modern operamuzsikához. Végeredményben a legtöbbet tette azért, hogy az opera-Adáshiba, stilszerűen szólva, különösebb előadáshiba nélkül került a „fogvasztó asztalára”. **Nikolényi István**

Az utóbbi időben örvendtes jelenséget figyelhetek meg a Postaláda rendszeres olvasói, Magunk is örömmel fedeztük fel, hogy egyre több olvasónk jelentkezik észrevételével, javaslatával a szegedi járás közsegeiből. Azt jelzi ez remélhetőleg, hogy lapunkat magának vallják a városkörnyék lakói — s talán kifejezi munkatársainknak azt a törekvését is, hogy mindenkihez szóljunk, aki lapunk előfizetésével tisztelt meg bennünket. Tekintet nélkül arra, hogy százezres település, vagy aprócska közsege lakója-e. Ezen a héten is több ilyen levélirő „kereste fel” soraival rovatunkat. Mára

Önzetlenül, szívesen

Az emberi önzetlenség, a segítőkészség, a példás munka a témája az itt következő levélcsokornak.

Fábián Imréné az Olajos utca 1/A-ból a Szalámigyár Március 8-áról elnevezett szocialista brigádjának figyelmességét köszöni meg a nyilvánosság elé kívánczó levélében. Mint olvasónk írja, a brigád meg a hűsvéti jókívánságokról sem feledkezett meg, s hogy az öregek éve az idej, azt tettekkel is bizonyítják.

Rudisich Ferencné oly sok, ellenkező előjeldű eset után nemrégiben egy kellemesebbnek is szemlélője (netán szereplője?) volt: az egyik lakótelepi társasház előcsarnokában „Pénztárcát találtam” szövegű cédulára fi-

Elkelne a segítség

Özv. Gárdián Istvánné (Szeged, Bécsi körút 2-4. szám, C épület, II. emelet) sorait abban a reményben tesszük teljes terjedelmében közzé, hogy a levélben említett vállalatok segítségével, vagy akár társadalmi összefogással — bízunk a szocialista brigádok korábban már számtalanszor tapasztalt segítő-készségében is — megoldódik az idős asszony gondja.

„Elkeseredésemben fordulok Önökhöz segítséget kérni, nagyon szomorú helyzetben. *Lakásomban ezen a télen nem tudtam használni a fürdőszobában levő melegítőt.* A hősugárzó ugyanis robbanásveszélyes. *A konyhában a tűzhely is régi,*

Dolgos kezek — virágos kertek

Ennek a fejezetnek a címevel arra a társadalmi-munka-akcióra szeretnénk utalni, amely április 24-25-én megmozgatta szinte az egész várost. *Bende Béla* lakóbizottsági elnök az Alsó kilátó sor 8-ból arról tudósít, hogy a Tisza újszegedi oldalán lakók már az akció előtt is széppé varázsolták környezetüket, de persze nem maradtak ki a munkából azon a szombatvasárnapon sem — tenni-való mindig akad a leg gondozottabb közterekben is. Hát még ha a lakók magukénak is vallják!

A társadalmimunka-akcióról szóló április 25-i tudósításunkban nem hallgattuk

Üzenetek, kérdések — sorokban

Faragó Mátyásnak, Bérkert utcai levélíróknak üzenjük: *noha ma még a megállókat a mikrofonba előre bemozdó, az utasoknak kellemes utazást és hazatérve jó pihenést kívánó autóbuszvezetőket számológép nélkül is lajstromba tudnánk venni, magát a tényét — hogy tudniillik vannak ilyen vezetők — nem tartjuk rendkívülinek.* Ismereteink szerint ugyanis a Volán vezetői már régóta szeretnék elérni, hogy az effajta udvariasság általános erény legyen és ne postaládabeli dicsegetésre különleges ok.

Öszintén szólva nem értjük egyik, nevének közlését, kifejezetten nem kérő levélírókat, akl órája sietése miatt rendszeresen később érkezett és korábban távozt el munkahelyéről. De hogyan védhetnénk meg a



sokat is buzdítani szeretnénk, írjanak, számoljanak be, mi foglalkoztatja az embereket **Zsombón, Rúzsán, Sándorfalván, vagy a városiasodó Kisteleken.**

zatra most nem tehetünk ígéretet.

A **Mérey utca 21-ből** olyan panaszerkezett, amelyet — úgy véljük — a ház lakói s az IKV alkalmazott-

Lakótelepiek írják

A következő két levél szerzői lakótelepen élnek, sajátosan lakótelepi gondokat fogalmaznak meg.

Még az elmúlt évben körülből százaútonyi törmelékes földet hordtak Rókus Ilona utcai tizemeletes házai köré. A törmelékkupacok azóta érintetlenül veszelgettek a gyerekek, s az arra járók épségét. Mivel a földkupacokból nagy betondarabok meredeznek, hiába is akarnánk, lapátal nem tudnánk szétteríteni a földet. Vajon mikor ér ide az a gép, amely majd elegyengeti a terepet? — kérde Széplál János, az Ilona utca 4-ből, hozzáfüzve egy másik észrevételt is: *az Ilona utca sugárúti torkolatánál egy keskeny fahídon közlekednek a gyalogosok.* Olvasónk

Válaszol az illetékes

Hevesi György korábban azt tette szövé lapunkban, hogy Budapesten lényegesen magasabb árért vásároltak meg tőle egy ékszer, mint amennyit a Szeged Nagyáruház ékszerboltjában kínáltak. Az Ora- és Ékszerkereskedelmi Vállalat nagyáruházbeli boltvezetője, **Gelez Miklósné** válaszolt a panaszra. „Sajnos, a konkrét esetre nem emlékszem, mert a levélben nincs utalás a bemutatott tárgyra. Szeretném azonban a lap olvasóit arról tájékoztatni, hogy nagyon sokszor és sokan keresnek meg bennünket értékesítési szándék nélkül, azt kérve, mondjunk árat, mit ér a bemutatott ékszer. Előfordulhat, hogy ilyen esetben mi sem vizsgáljuk meg olyan alaposan a bemutatott tárgyat, mint-ha felvásárolnánk azt.

Az értéktárgyakat eladni szándékozik üzletünket a panasz megjelenése előtt és után is bizalommal keresték, és kereshetik fel. Bizonyítja ezt legutóbbi, április 21-23. között tartott felvásárlási akciónk, amely minden eddiginél jobb eredménnyel zárult. Egyébként a felvásárlással megbízott dolgozóknak nem fűződik érdekük ahhoz, hogy olcsóbban vegyék meg az értéktárgyakat, sőt, magasabb értéket után több bért kapnak. A felvásárolt tárgyakat Budapesten úgynevezett becsüsbizottság vizsgálja felül, és ha a felvásárló dolgozó

ja közösen is megoldhatnának. Nyilvánvalóan tettek már erre kísérletet, ha levélírónk a szerkesztőség segítségét kérte. Röviden arról van szó, hogy egyik lakótársuk személygépkocsiját a hához tartozó poroló alá állítja, s emiatt lehetetlen szőnyeget tisztítani a hagyományos módon. Olvasónk már a körzeti rendőrőrsnél is tett bejelentést, de hát azt ő is tudja, hogy nem állhat a porolónál a nap minden órájában ör. *Ugy gondoljuk, a házfelügyelőnek lenne arra joga, hogy illő módon figyelmeztesse a rossz helyen parkoló gépkocsi vezetőjét.*

kérdése: mikor készül el itt a veszély nélküli út?

Az Északi városrész nemrégiben megnyitott új ABC-áruházáról mond véleményét levelében **Kiss Sándor**. Szerinte a reggeli órákban lassítja a bevásárlást, hogy az eladók akkor jöttek föl a pultokhoz. Másik észrevétele, hogy ugyanazon az ajtón át jönnek s mennek a vevők, el kellene választani a be- és kijáratot. Levélíróknak van még egy javaslat is, követni lehetne a külföldi példát, s kijelölni egy olyan pénztárt, amelynél azok a vevők fizethetnek, akiknek kosarában csak egy-két árucikk van. Így nem kellene például egy doboz gyufával végigvárni a hosszú sort.

tevédt az ár megállapításánál, módosítja azt, s erről a volt tulajdonost postafordultával értesíti. *Vállalatunk nagy súlyt helyez arra, hogy az ékszer és egyéb tárgyakat felajánló ügyfeleket semmilyen anyagi hátrány ne érje, függetlenül attól, hogy Budapesten vagy Szegeden adják-e el ékszereiket.*

Az április 18-i Postaláda-ban **Egyőrányfi** kimaradás címmel közzétett panaszra **Balogh Imre**, a Volán üzemgazdájára válaszolt: „*Április 3-án a menetrend szerint 9 óra 35 perckor induló M/32-es járat a gépkocsivezető figyelmetlensége miatt valóban tíz perccel hamarabb indult el.* A Szent György téri forgalmi szolgálattevő az esetet azonnal jelezte. Az alközpontban azonban nem volt tartalék autóbusz, ezért a garázsból kellett kocsit küldeni, s így a járat tíz perc késéssel indulhatott el. A részletes kivizsgáláskor megállapítottuk, hogy az idén ezen a vonalon mindössze két járat maradt ki. Az április 3-án történtekért utasaink elnézését kérjük, a vétkes gépkocsivezetőt felelősi felelősségre vontuk. Erdekeltő utasainkkal szeretnénk közölni azt is, hogy az információs táblák hamarosan elkészülnek, azokat azonnal felszereljük.”

Összeállította: Pálly Katalin

Zászlók

Lobogózzuk fel házainkat! Nagy nemzeti ünnepek előtt a napilapok közlik el felhívást. A házfelügyelők, a háztulajdonosok zömmel eleget is tesznek a felhívásnak. De hol lengnek a zászlók, amelyek nemzeti öntudatunkat, ünnepeinket, nagy nemzeti sorsfordulóinkat és internacionalista szolidaritásunkat fejezik ki?

Az Északi városrészben, különösen a Csongrádi sugárúton nagyon keveset láthat az ember belőlük. Talán a házfelügyelők hanyagok? Szó sincs róla! A lobogók lengnek, csak nem az utca vagy sugárút felől díszítik a házakat, hanem a bejárat felőli részben. A bejáratok pedig nem az utakra, sugárutakra néznek. Ha köztözködés volna a célo, akkor azt mondhatnánk, hogy az udvart dekoráljuk. Ott lengnek, lobognak a

zászlók, szinte szegénylősen hirdelve, hogy a tervezők nem nagyon erőltették meg képzeletüket. Az embernek az a benyomása támadhat, hogy itt nem ünnepelnek, vagy szegénylős emberek laknak, akik nem büszkének nemzeti és nemzetközi ünnepeikre.

Olyan ez a fellobogozás, mintha valaki a nemzeti kokárdát a kabát hajtókája alá tenné, nem pedig a hajtókára tűzné. Van-e megoldás? Van, Zászlótartó csoportokat kellene hegeszteni az épületek legalsó lakószintjének erkélyeire, az ott lakóknak megőrzésre és a házak fellobogozása céljából át kellene adni két zászlót, és megkérni őket, hogy tűzzék ki a lobogókat jeles ünnepeinken.

A munkát már holnap nálam meg is kezdhetik. **Zalavári József, Csongrádi sgt. 86/A.**